mbo inspiratieagenda gemeenten

Amsterdam: MBO-Agenda 2023 -2027

MBO-Agenda 2023-2027 | Sociaal Domein

De MBO-Agenda in Amsterdam kent vijf doelen:

1. Gezamenlijke investering van bedrijfsleven en onderwijs in opleiden en begeleiden.
2. Meer toeleiding van studenten naar het mbo.
3. Aantrekkelijk en hoogwaardig mbo-onderwijs.
4. Extra inzet via het Plusprogramma.
5. Duurzame inzetbaarheid en Leven Lang Ontwikkelen.

De gemeente Amsterdam heeft een werkgroep met beleidsadviseurs van de mbo-instellingen en de gemeente, een bestuurlijk overleg en een communicatie-werkgroep. Gezamenlijk werken die aan de drie doelen van de MBO-Agenda.

Naast de MBO-Agenda 2023-2027 staat het Economisch Arbeidsmarktbeleid 2023-2026 van de gemeente Amsterdam. Binnen de Economisch Arbeidsmarktbeleid zijn MBO-instelling op meerdere onderdelen een cruciale partner. Daarin wordt samengewerkt aan;

(1) het vernieuwen van de beroepspraktijk door nieuwe manieren van werken en leren te ontwikkelen,
(2) het realiseren van nieuwe vormen van arbeidsproductiviteit en
(3) het invoeren en toepassen van technologische vernieuwingen.

Voorbeelden van samenwerkingen zijn Huis van Talent en Green Tech Campus. Het Huis van Talent richt zich specifiek op mbo-studenten op niveau 1 en 2. Met goede oriëntatie, een hybride leeromgevingen en begeleiding op maat helpt het Huis van Talent deze jongeren bij het afronden van hun opleiding en het vinden van aansluiting op de arbeidsmarkt.

De Green Tech Campus is een high-impact public-private partnership waarin meerdere publiek-private samenwerkingen, waaronder de Vakschool Technische Installaties (VTi), NexTechnician en de BouwAcademie, zijn gebundeld. De Green Tech Campus richt zich op het vergroten van de instroom van vakmensen in de technische sector en het versnellen van de energietransitie, onder meer door het organiseren van LOB-activiteiten en het ontwikkelen van LLO-modules voor werkenden.

Amsterdams Stagepact MBO | Gemeente Amsterdam

In Amsterdam werken mbo-instellingen, bedrijfsleven, SBB en de gemeente binnen het Amsterdams Stagepact MBO nauw en structureel samen aan voldoende en goede stageplekken.

De ondertekenaars committeren zich aan vier doelstellingen:

1. het creëren van voldoende stageplekken
2. het voorkomen van stagediscriminatie
3. het verbeteren van de stagebegeleiding
4. en het zorgen voor een passende onkosten- en stagevergoeding.

De gemeente vervult hierbij een faciliterende en verbindende rol, terwijl het eigenaarschap voor de uitvoering bij onderwijs en bedrijfsleven ligt. Bedrijven, mbo-instellingen, SBB en de gemeente spreken elkaar en vertalen de vier ambities van het Stagepact tijdens sectorale overleggen naar concrete acties en afspraken, bijvoorbeeld over het aantal stageplekken en de kwaliteit van begeleiding.
Bredere vraagstukken en de algemene voortgang van het pact worden besproken in een stuurgroep bestaande uit gemeente, mbo en bedrijven. Inmiddels zijn ruim 110 bedrijven bij het Stagepact aangesloten. Zij committeren zich actief aan het bieden van stageplekken, een stagevergoeding en goede begeleiding.

Roosendaal: Aanpak Onderwijs–Arbeidsmarkt 2040

Roosendaal staat voor structurele arbeidsmarktkrapte, vergrijzing, tekorten in techniek en zorg, en sociaaleconomische ongelijkheid. Tegelijk is er sprake van braindrain, een relatief laag opleidingsniveau en een kwetsbare positie van jongeren en arbeidsmigranten. Goed beroepsonderwijs is cruciaal om talent te ontwikkelen, vast te houden en de brede welvaart te versterken. Zonder sterke positionering van het mbo en gerichte samenwerking tussen gemeente, onderwijs en werkgevers komt de lokale economie én leefbaarheid onder druk te staan. Daartoe heeft de gemeente de volgende programma's geïnitieerd:

Actieprogramma 1 – Roosendaal als studentenstad
Doel: jong talent binden en boeien door studeren, wonen, leven en werken aantrekkelijk te maken.
Wat de gemeente doet:

- Betrekt mbo-studenten structureel bij stedelijke ontwikkeling en beleid.
- Investeert in sociale veiligheid, bereikbaarheid en leef kwaliteit (OV, station, wijken).
- Ontwikkelt een onderwijscluster waar onderwijs, bedrijven en voorzieningen samenkomen.
- Faciliteert studenten- en starterswoningen op goed bereikbare locaties.
- Ontwikkelt een lokaal platform voor stages, bijbanen en studiemogelijkheden.
- Versterkt het vrijetijdsaanbod, ontmoetings- en studeerplekken voor studenten.

Effect: meer instroom in het mbo, hogere waardering van de stad als studentenstad en meer mbo-afgestudeerden die lokaal blijven werken.

Actieprogramma 2 – Kansrijk en kansengelijk onderwijs
Doel: iedereen een eerlijke kans op een startkwalificatie en kansrijk werk, met het mbo als volwaardige route.
Wat de gemeente doet:

- Zet campagnes op die vakmanschap en mbo-opleidingen positief positioneren.
- Organiseert loopbaanoriëntatie (zoals *On Stage*) samen met mbo en werkgevers.
- Stimuleert opleidingen die leiden naar kansrijke sectoren.
- Koppelt mbo-opleidingen aan baangaranties via regionale werkgevers.
- Voorkomt voortijdige schooluitval door betere begeleiding bij overstappen (school–werk).
- Faciliteert entree- en mbo-niveau 2-onderwijs dichtbij huis voor kwetsbare jongeren.
- Ontwikkelt flexibele leer- en zij-instroomroutes voor volwassenen en nieuwkomers (Leven Lang Ontwikkelen).

Effect: minder voortijdig schoolverlaters, hogere arbeidsparticipatie en betere aansluiting tussen mbo en arbeidsmarkt.

Actieprogramma 3 – Arbeidsmarkt beter in balans
Doel: schaars talent effectiever benutten en zorgen voor eerlijke, duurzame arbeidsverhoudingen.
Wat de gemeente doet:

- Stimuleert goed werkgeverschap via convenanten (o.a. rond arbeidsmigranten).
- Ontwikkelt samen met mbo en werkgevers een regionaal stage- en banenplatform.
- Ondersteun werkgevers bij:
    - het aantrekken en behouden van jong talent;
    - inclusieve personeelsinzet (job-carving);
    - automatisering, robotisering en AI om productiviteit te verhogen.
- Zet in op beter benutten van onbenut arbeidspotentiee.

Effect: hogere arbeidsproductiviteit, minder afhankelijkheid van laagbetaalde arbeid en sterkere positie van mbo-opgeleiden.

Eindhoven: Actieplan – Samen voor het MBO

In Eindhoven heeft de gemeente, samen met partners het actieplan Samen voor het MBO vorm gegeven. Die zet in op de volgende gebieden:

1. Zet het mbo zichtbaar en gelijkwaardig op de kaart
Doel: versterk de maatschappelijke waardering en erkenning van mbo-studenten en vakmanschap.
Wat de gemeente doet:

- Positioneert het mbo expliciet als gelijkwaardig onderwijs in beleid en communicatie.
- Ontwikkelt met mbo-studenten een campagne die mbo-talent zichtbaar maakt in de stad.
- Organiseert of ondersteunt initiatieven zoals een MBO Award om vakmanschap te vieren.
- Stimuleert ambassadeurschap van mbo-studenten, alumni, docenten en werkgevers.

Effect: positiever imago van het mbo, meer instroom en trots onder studenten

2. Zorg voor een volwaardig studentenleven voor mbo-studenten
Doel: mbo-studenten laten meedoen als volwaardige studenten in de stad.
Wat de gemeente doet:

- Zorgt dat mbo-studenten toegang hebben tot studentenvoorzieningen zoals:
  - studentenkaart en kortingsregelingen;
  - studentensport;
  - introductieweken en studentenactiviteiten.
- Werkt met onderwijsinstellingen en studentenorganisaties aan inclusieve studentencultuur.
- Richt beleid niet alleen op hbo/wo, maar expliciet ook op mbo-studenten.

Effect: grotere binding met de stad, persoonlijke ontwikkeling en sterkere netwerken voor mbo-studenten.

3. Betrek mbo-studenten structureel bij lokaal beleid
Doel: beleid maken mét studenten, niet alleen voor studenten.
Wat de gemeente doet:

- Stelt studentenvertegenwoordigers aan (bij voorkeur ook mbo-studenten) als brug tussen gemeente, onderwijs en studenten.
- Organiseert dialoog met studenten over thema's als onderwijs, stage, wonen en welzijn.
- Betrek mbo-studenten bij beleidsontwikkeling, uitvoering én evaluatie.

Effect: beter beleid, hogere betrokkenheid en beleid dat aansluit bij de leefwereld van studenten.

4. Stimuleer samenwerking tussen mbo, hbo en wo
Doel: laat studenten met verschillende talenten samen leren en werken aan maatschappelijke vraagstukken.
Wat de gemeente doet:

- Organiseert projecten en challenges waarin mbo-, hbo- en wo-studenten samenwerken.
- Zet gemeentelijke opgaven (zoals duurzaamheid, zorg, leefbaarheid) in als leeromgeving.
- Faciliteert ontmoetingen tussen verschillende studentenpopulaties.

Effect: wederzijds begrip, betere voorbereiding op de arbeidsmarkt en innovatie vanuit divers talent.

5. Versterk de route naar kansrijk werk, positieve beeldvorming & stagediscriminatie
Doel: mbo-studenten duurzaam voorbereiden op de arbeidsmarkt.
Wat de gemeente doet:

- Sluit aan bij regionale of landelijke campagnes over de waarde van het mbo.
- Ondersteund loopbaanoriëntatie in primair en voortgezet onderwijs, samen met mbo en bedrijfsleven.
- Faciliteert gesprekken tussen onderwijs, werkgevers, SBB en antidiscriminatievoorzieningen.
- Maak stagediscriminatie bespreekbaar en ondersteun meldstructuren.

Effect: eerlijke kansen, betere stage-ervaringen en sterkere arbeidsmarktpositie van mbo-studenten.

6. Werk vanuit partnerschap en regie
Doel: duurzame samenwerking tussen gemeente, mbo-instellingen, studenten en werkgevers.
Wat de gemeente kunnen doet:

- Neemt regie als verbinder, initiator en facilitator.
- Richt een bestuurlijk overleg en een uitvoerend kernteam in met onderwijs en studenten.
- Reserveert structurele middelen voor mbo-gericht beleid en samenwerking.
- Monitort voortgang samen met studenten en onderwijsinstellingen.

Effect: samenhangend beleid, bestuurlijk draagvlak en blijvende impact.

Den Haag: De Brug naar je toekomst

1. Verbind maatschappelijke opgaven via werk
De Haagse Coalitie Wonen, Onderwijs en Werk laat zien hoe gemeenten grote opgaven – zoals woningbouw, verduurzaming en leefbaarheid – kunnen verbinden met werk en onderwijs. Door leer-werktrajecten te koppelen aan concrete opdrachten in de stad (bouw, techniek, groen) ontstaan duurzame banen voor bewoners én voldoende vakmensen voor de toekomst. Zo versterken wonen,werken en leren elkaar.

2. Werk als gelijkwaardige coalitie
Succesvol samenwerken vraagt om gelijkwaardigheid tussen gemeente, mbo-instelling, woningcorporaties en werkgevers. In Den Haag werken deze partijen als één team, met ruimte om te experimenteren en af te wijken van vaste protocollen. Gemeenten kunnen dit faciliteren door bestuurlijke steun, een gezamenlijke agenda en ruimte voor maatwerk.

3. Organiseer laagdrempelige instroom via de wijk
De Coalitie werft deelnemers actief in de wijk, samen met buurtorganisaties en jongeren uit de buurt. Oriëntatie gebeurt via Doe-dagen, waar iedereen welkom is om een vak uit te proberen. Gemeenten kunnen zo inwoners bereiken die eerder buiten beeld bleven en drempels naar werk en onderwijs verlagen.

4. Combineer job- én life-coaching
Een sleutel tot succes is de integrale begeleiding van deelnemers, vanaf de eerste oriëntatie tot ver na plaatsing op het werk. Jobcoaching wordt gecombineerd met life-coaching (bijvoorbeeld bij schulden, wonen of gezondheid). Gemeenten spelen hierin een cruciale rol door deze brede ondersteuning mogelijk te maken.

5. Gebruik inkoop en Social Return strategisch
De Haagse woningcorporaties zetten hun gezamenlijke inkoopkracht in om werkgevers te stimuleren startbanen te creëren en te investeren in begeleiding. Gemeenten kunnen dit versterken door hun eigen inkoopbeleid hierop aan te laten sluiten.

6. Werk toe naar duurzame uitstroom en vakmanschap
De leer-werktrajecten zijn gericht op duurzame banen, niet op tijdelijke plaatsingen. Via praktijkverklaringen, begeleiding van leermeesters en doorstroom naar mbo-diploma's groeien deelnemers door tot vakmensen.

7. Leer, evalueer en schaal wat past
De Coalitie werkt continu lerend: elk traject wordt geëvalueerd en aangepast.

Utrecht: Mbo-uitvoeringsplan (2023-2026)

1. Waardering voor vakmanschap als fundament van de stad
Utrecht kiest expliciet voor vakmanschap als pijler onder de stad en haar toekomst. Het mbo wordt gezien als onmisbaar voor maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, zorg, bouw en ICT. Tegelijk erkent de gemeente dat mbo-studenten zich nog te vaak ondergewaardeerd voelen. Met een meerjarige, gezamenlijke aanpak met mbo-instellingen zet Utrecht in op structurele herwaardering van het mbo.

2. Werk samen mét mbo-studenten, niet alleen vóór hen
Een belangrijke les uit Utrecht is dat beleid sterker wordt wanneer mbo-studenten vanaf het begin meedoen. Studentenraden, zoals de Utrechtse mbo-studentenraad SR030, zijn volwaardige partners in beleidsontwikkeling en uitvoering. Gemeenten kunnen studenten structureel betrekken als adviseur, klankbord en mede-uitvoerder, en hen faciliteren om zelf initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan waardering en inclusie.

3. Doorbreek het hiërarchische denken over onderwijs
Utrecht omarmt het idee van onderwijs als een ‘waaier’ in plaats van een ladder. Gemeenten kunnen actief bijdragen aan gelijkwaardigheid door afstand te nemen van waarde-geladen taal zoals ‘hoog’ en ‘laag opgeleid’. Door in beleid, communicatie en werving consequent te spreken over mbo, hbo en wo als gelijkwaardige vormen van vervolgonderwijs, geven gemeenten het goede voorbeeld en beïnvloeden zij maatschappelijke beeldvorming.

4. Zet vakmanschap zichtbaar op het podium
De gemeente Utrecht laat zien hoe publiekscampagnes kunnen bijdragen aan een positiever imago van het mbo. Met initiatieven zoals de mbo-straat en de campagne *‘Mede mogelijk gemaakt door Utrechtse mbo’ers’* wordt vakmanschap letterlijk zichtbaar in de stad. Gemeenten kunnen mbo-studenten en vakmensen actief een podium geven door hun verhalen, bijdragen en successen te laten zien in de openbare ruimte en stedelijke communicatie.

5. Maak het studentenleven toegankelijk voor mbo’ers
Gelijkwaardigheid stopt niet bij woorden, maar vraagt om gelijke toegang tot voorzieningen. Utrecht werkt eraan dat mbo-studenten volwaardig kunnen deelnemen aan het studentenleven: van introductieweken en studentensport tot huisvesting, verenigingen en nachtleven.

6. Begin vroeg met waardering voor vakopleidingen
Interesse in vakmanschap ontstaat al in het primair en voortgezet onderwijs. Utrecht zet daarom in op versterkte loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB), met extra aandacht voor mbo-routes en beroepsperspectieven. Gemeenten kunnen samen met mbo-instellingen, scholen en maatschappelijke partners zorgen dat jongeren, ouders en docenten beter zicht krijgen op de kansen van vakopleidingen.

7. Zorg voor voldoende en inclusieve stageplekken
Utrecht werkt aan een inclusieve stagemarkt, met aandacht voor stagediscriminatie, begeleiding en kwaliteit van stages. Gemeenten kunnen hierin sturen door samen met mbo’s, werkgevers en SBB te werken aan voldoende stageplekken, monitoring en bewustwording, en door zelf als gemeente het goede voorbeeld te geven.

8. Versterk de driehoek onderwijs – arbeidsmarkt – gemeente
Utrecht investeert in nauwere samenwerking tussen mbo-instellingen, werkgevers en de gemeente om beter aan te sluiten op stedelijke en regionale opgaven. Door mbo structureel aan te laten schuiven aan bestuurlijke en regionale arbeidsmarkttafels, ontstaat snellere afstemming en meer gezamenlijke verantwoordelijkheid.

9. Geef als gemeente het goede voorbeeld als werkgever

Als grote werkgever en leerwerkbedrijf kan de gemeente direct impact maken. Utrecht committeert zich aan minimaal 150 mbo-stageplekken per jaar en werkt aan inclusiever werven en selecteren, waarbij competenties centraal staan in plaats van abstracte ‘werk- en denkniveaus’. Gemeenten kunnen hun eigen HR-beleid benutten om mbo-talent zichtbaarder en toegankelijker te maken.

10. Werk lerend, flexibel en met lange adem

Tot slot laat Utrecht zien dat duurzame versterking van het mbo vraagt om een lerende aanpak. Zonder alles vooraf vast te leggen, ontstaat ruimte om te experimenteren, bij te sturen en samen te leren. Gemeenten kunnen dit ondersteunen door meerjarige financiering, jaarlijkse voortgangsrapportage en bestuurlijke aandacht, zodat waardering voor vakmanschap geen project is, maar blijvend beleid.

Vlaardingen: MBO Stad

De gemeente Vlaardingen zet zich sinds 2022 in voor het programma Vlaardingen mbo-stad. In dit programma wordt met overheid, onderwijs én ondernemers in de regio samengewerkt aan een stad vol toekomstmogelijkheden. Het programma richt zich op de Food, Zorg en Techniek sectoren:

Food Innovation Academy (FIA)
De FIA is het kennis- en innovatiecentrum van de levensmiddelenindustrie, stimuleert samenwerking en legt verbindingen tussen ondernemers, studenten en overheid. Daarmee creëren ze innovaties, leiden ze gemotiveerde mensen op voor bedrijven in de sector en bieden ze carrièreperspectief voor studenten.

Zorg Innovatie Academie (ZIA)
In ZIA werken onderwijs, overheid en ondernemers met elkaar samenwerken aan de toekomst van zorg, welzijn en onderwijs. ZIA werkt aan oplossingen die het wooncomfort en welzijn van ouderen bevorderen om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen én geeft mensen perspectief op een baan in de zorg door uitdagend en flexibel onderwijs.

Techniek Oriëntatie Vlaardingen (TOV)
TOV is een initiatief vanuit het bedrijfsleven op het gebied van techniek. Verschillende bedrijven en scholen laten leerlingen vanaf groep 7 op een leuke manier kennis maken met Techniek.

Doorlopende leerlijn
Vlaardingen aan drie doorlopende leerlijnen in de bovengenoemde sectoren. Een doorlopende leerlijn zorgt ervoor dat lesstof goed op elkaar aansluit, die begint al op de basisschool.

1. **Primair onderwijs**
   Al op de basisschool maken leerlingen kennis met techniek en sectoren waar in deze regio veel kansen en mogelijkheden zijn. Ze maken daarnaast kennis met de Food Innovation Academy (FIA) en de Zorginnovatie academie (ZIA).
2. **Voortgezet onderwijs**
   Bij het voortgezet onderwijs start de loopbaanoriëntatie. Er zijn snuffelstageplekken beschikbaar, meeloopdagen bij de FIA en de ZIA en er is extra aandacht voor begeleiding van vroegtijdig schoolverlaters.
3. **Mbo**
   Op het mbo volgt uitgebreide loopbaan- en arbeidsmarktoriëntatie. Leren in de praktijk staat centraal. Dankzij de goede samenwerking met het bedrijfsleven en (zorg)instellingen zijn er mooie en leerzame stageplekken beschikbaar.